

Doc. dr Marian Trojanowski
(1907—1958)

W dniu 19 stycznia 1958 r. zmarł po ciężkiej chorobie doc. dr. Marian Trojanowski, kierownik katedry ekonomiki i organizacji gospodarstw rolniczych na Wydziale Rolnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu.

Działalność naukowa prof. Trojanowskiego trwała ćwierć wieku, tj. od chwili, gdy w r. 1932 został asystentem prof. Wiktora Schramma. Tragiczny zbieg okoliczności chciał, że obydwaj — nauczyciel i uczeń, zmarli prawie w tym samym czasie. Daty ich zgonów dzielą tylko trzy dni.

Profesor M. Trojanowski urodził się w dniu 3 maja 1907 r. w Łodzi, gdzie również chodził do szkół i otrzymał świadectwo dojrzałości. Studia akademickie odbywał na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach 1926—32. Rocznią praktykę rolniczą odbył w roku 1929/30 w majątku Charbice Górne, pow. piotrkowskiego. Jeszcze w czasie studiów pracował dorywczo w zakresie ochrony roślin w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej.

Wśród szerokiej problematyki, jaką obejmują nauki ekonomiczno-rolnicze prof. Trojanowski zajmuje wyraźnie określone miejsce. Poza rodzajem umysłowości jaką posiadał, wpłynął na to zapewne przebieg

Jego życia. Stał się wybitnym specjalistą w zakresie zagadnień finansowych, związanych z istnieniem i prowadzeniem gospodarstw i przedsiębiorstw rolniczych oraz w zakresie rachunkowości rolniczej. Był uważany przez ekonomistów rolnych za najwybitniejszego spośród nich znawcę tych zagadnień. Z pewnością na historię Jego życia decydujący wpływ wywarł fakt, że bezpośrednio po ukończeniu studiów w 1932/33 r. był prywatnym asystentem profesora W. Schramma.

Dalsze półtora roku pracuje w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej w charakterze referenta, a potem p. o. kierownika referatu ekonomiki gospodarstw Wydziału Ekonomiki Gospodarstw. W 1935 r. został zaproszony do zorganizowania Biura Rachunkowości Rolnej oraz Wydziału Ekonomiki Gospodarstw Wołyńskiej Izby Rolniczej w Łucku. Po ich zorganizowaniu kierował tymi komórkami do 1939 r. po czym został powołany do Ministerstwa Skarbu na stanowisko inspektora do spraw rolnych. W czasie swego pobytu na Wołyniu inż. Trojanowski, z ramienia Wojewódzkiego Biura do Spraw Finansowo-Rolnych, sprawował nadzór nad trzema gospodarstwami, pełnił obowiązki biegłego do spraw rachunkowości rolnej przy Izbie Skarbowej oraz na zaproszenie Lubelskiej Izby Rolniczej badał stan i działalność Biura Rachunkowości Rolnej przy tej Izbie.

W 1938 r. organizuje zjazd kierowników biur rachunkowości rolnej przy izbach i organizacjach rolniczych z przedstawicielami nauki. Wyniki pracy tego Zjazdu zostały opublikowane jako praca zbiorowa w 47 tomie „Roczników Nauk Rolniczych i Leśnych”.

Wybuch II wojny światowej przerwał Jego pracę w Ministerstwie Skarbu. Po zakończeniu wojny inż. Trojanowski zgłasza się do tej samej pracy. Podczas wojny inż. Trojanowski pracował na różnych stanowiskach w księgowości rolniczej i przemysłowej. Na tajnych wyższych studiach rolniczych w Warszawie miał wykłady rachunkowości rolniczej.

W r. 1945 inż. Trojanowski otrzymał propozycję przejścia do ówczesnego Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, w którym obejmuje stanowisko naczelnika Wydziału Rachunkowości i Kontroli w Departamencie Funduszu Ziemi. Następnie przechodzi do Państwowych Zakładów Chowu Koni, gdzie jako inspektor organizacji i kontroli rachunkowości organizuje oddział tych zakładów w Poznaniu, a potem centralę w Warszawie, będąc następnie dyrektorem finansowym Centrali. W tym czasie, w r. akad. 1945/46 wyklada rachunkowość rolniczą na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. W 1947 r. inż. Trojanowski ostatecznie porzuca administrację zostając kierownikiem Biura Badań Naukowych Organizacji Gospodarstw Rolniczych przy administracji głównej gospodarstw rolnych Uniwersytetu Poznańskiego i obejmując wykłady i ćwiczenia z rachunkowości rolniczej na Uniwersytecie. W r. 1948 inż. Trojanowski doktoryzuje się u profesora Schramma. W 1950 r. zostaje adiunktem w katedrze ekonomii rolniczej U. P. a na jesieni tegoż roku zast. profesora. W r. 1953 zostaje kierownikiem katedry, a w r. 1954 Centralna Komisja Kwalifikacyjna przy Ministrze Szkolnictwa Wyższego przyznaje mu tytuł docenta.

Profesor Marian Trojanowski opublikował szereg poważnych prac z dziedziny finansów rolniczych i rachunkowości rolniczej, z czego pewną ilość już w okresie międzywojennym. Po wojnie pierwszą jego pracą była praca pt. „Kapitał obiegowy w gospodarstwie rolnym”, która jest

jego pracą doktorską. Praca ta zapoczątkowała cykl prac traktujących sprawy środków produkcji w gospodarstwie rolniczym oraz źródeł ich pochodzenia. W następnej swej pracy pt. „Zagadnienia funduszy statutowych w spółdzielniach produkcyjnych”, która ukazała się w r. 1952 prof. Trojanowski m. in. zwrócił uwagę na podstawowy błąd obowiązującego w tym czasie systemu finansowego w gospodarstwach spółdzielczych, a mianowicie na to, że zapomniano w nim o tak ważnej sprawie, jaką jest amortyzacja. Jego stwierdzenie, że w spółdzielniach produkcyjnych „nie oblicza się amortyzacji, lecz, że się z nią liczy”, weszło do repertuaru klasycznych stwierdzeń, którym dziś posługuje się już wielu ekonomistów rolnych i praktyków, często nie wiedząc, kto jest jego autorem. Następna z kolei Jego praca pt. „Metodyka badań opłacalności produkcji w spółdzielniach produkcyjnych” zreferowana na Sesji Ekonomicznej Komitetu Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Nauk w 1956 r. została opublikowana w 5 Zeszyście Problemowym „Postępów Nauk Rolniczych” w r. 1957.

Praca ta, pamiętajmy, że była ona pisana na przełomie roku 1955 i 1956, wniosła dużo nowego do zagadnienia pojmowania opłacalności gospodarstw spółdzielczych. Autor wypowiedział się w niej m. in. w sprawie konieczności uwzględniania w tym rachunku pracy spółdzielców oraz zajmował stanowisko co do cen artykułów produkowanych w gospodarstwie spółdzielczym.

W zakresie rachunkowości rolniczej profesor Trojanowski przygotowywał do druku akademicki podręcznik rachunkowości rolniczej. Niestety przedwczesna śmierć nie pozwoliła mu pracy tej opublikować. Należałoby wyrazić życzenie, by współpracownicy zmarłego pracę tę na podstawie jego zapisków zakończyli i opublikowali. Przyczynki do tej pracy stanowią dwie prace, które ukazały się w postaci skryptu do użytku studentów wyższych uczelni rolniczych. Pierwsza z nich to rozdział rachunkowości uspołecznionych gospodarstw rolniczych, w skrypcie obejmującym całość ekonomiki socjalistycznych przedsiębiorstw rolniczych, który ukazał się jako praca zbiorowa pod redakcją R. Wielburskiego i T. Rychlika w 1950 r. Druga, doskonała praca z tego zakresu, to skrypt do ćwiczeń z rachunkowości rolniczej dla wyższych uczelni, napisany w r. 1952. Pomimo, że praca ta ma charakter skryptu do ćwiczeń, jest to właściwie rodzaj podręcznika z rachunkowości rolniczej. Napisana jest w jasny i zrozumiały sposób i stanowiła do czasu zmiany systemu księgowości w PGR cenną pomoc dydaktyczną.

Dziedzina, którą zaczął rozwijać jako problem zupełnie nowy w Jego zakładzie, to sprawy organizacji gospodarstw uspołecznionych oraz organizacji pracy. Problem ten zaczął badać w oparciu o Rolnicze Zakłady Doświadczalne swej uczelni, tworząc w jednym z Zakładów stałą komórkę badawczą prowadzoną przez pracownika swego zakładu, związanego miejscem pracy z tym RZD.

O uznaniu, jakim profesor Trojanowski cieszył się wśród ekonomistów i innych pracowników nauki świadczy to, że zajmował szereg zaszczytnych stanowisk w instytucjach naukowych. Był członkiem Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, przewodniczącym Sekcji Rolnej Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, członkiem Komitetu Ekonomiki Rolnictwa Polskiej

Akademii Nauk, wreszcie prorektorem do spraw nauki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu.

Profesor Trojanowski cieszył się zasłużonym szacunkiem wśród młodzieży akademickiej oraz szacunkiem i uznaniem wśród swych kolegów i przełożonych. Cechowała go głęboka uczciwość, wielka prawość charakteru i odwaga przekonań. Cechami tymi, w połączeniu z wielkim poczuciem obowiązku, rzadkim taktem i ujmującym sposobem bycia, zjednywał sobie ludzi nieraz nie zgadzających się z nim w poglądach na różne zasadnicze sprawy. O tej sympatii i uznaniu, jakie prof. dr Marian Trojanowski posiadał zarówno wśród młodzieży, jak i osób starszych, świadczył masowy udział mieszkańców Poznania i osób przyjezdnych w smutnych uroczystościach pogrzebowych (w dniu 23 stycznia 1958 r.) w Kolegium Cieszkowskich na terenie Uczelni Poznańskiej jak też na cmentarzu na Górczynie, miejscu Jego wiecznego spoczynku.

R. Manteuffel

*